

“Espero que no calgui la intervenció de l'exèrcit”

Sénen Florensa, fotografiat la setmana passada a la seu de l'IEMed, l'entitat que dirigeix, a Barcelona.

Senyor Florensa, vós va ser ambaixador a Tunísia del 2000 al 2004. En aquell moment, pensàveu que una cosa com aquesta podia succeir?

—Era molt difícil de pensar que en un país amb un sistema de seguretat tan fort hi pogués haver un moviment popular que fes saltar el règim, almenys mentre aconseguís de mantenir un ritme de creixement econòmic raonable. Passa que la indignació de la gent ha anat creixent durant aquests anys, per la situació d'opressió i els escàndols de corrupció al més alt nivell. Ha estat una revolta de ciutadans, i no pas de gent miserable desesperada. El noi que es va immolar n'és un exemple clar. Era un llicenciat en informàtica que es va immolar quan s'hi va trobar obligat, no perquè no trobés feina, sinó perquè quan en tenia una, de venedor de verdures, el van humiliar, tirant-li el carretó per terra.

—**No hi ha raons econòmiques a la base social que expliquin la revolta?**

—La gent s'ha revoltat per indigna-

Senén Florensa (Valls, Alt Camp, 1950) és el director general de l'Institut Europeu de la Mediterrània (IEMed). Fou ambaixador d'Espanya a Tunísia durant cinc anys, cosa que li va permetre de conèixer aquest país de molt a prop i entendre les raons que han portat a la situació actual.

ció ciutadana. Els nivells econòmics del país són modestos, però a Tunísia no hi ha misèria generalitzada. És un país on és difícil de sobreviure, però s'hi sobreviu. La gent ha rebut educació i hi ha hagut un canvi de mentalitat des de la independència. Allò que ha conduït a la revolta ciutadana és la indignació per la corrupció, l'opressió i la injustícia.

—**Com era la vostra relació amb el president Ben Ali, o amb el seu govern, quan éreu ambaixador?**

—La relació dels representants de la diplomàcia amb els governs de països on hi ha un règim autoritari acostuma

a ser molt formal. Jo tenia més relació amb [Mohàmed] Ganuchi, el primer ministre, que considero una persona benintencionada. No crec que estigués implicat a fons en la corrupció. Penso que s'ha equivocat quedant-se tant de temps al govern, veient què passava. Ara, però, el país no necessita un tecnòcrata com Ganuchi, sinó un polític que tingui molta adaptabilitat.

—**Considered que la Tunísia de Ben Ali ha estat una dictadura amb tots els ets i uts?**

—I tant! Era un dels països que més controlava la informació, des dels mit-

jans de comunicació fins als correus electrònics. El control dels moviments de la gent era total. El Ministeri de l'Interior ho vigilava tot fins al darrer racó.

—Europa ha aclucat els ulls durant anys davant aquesta evidència?

—No. El problema és, en primer lloc, que Europa no té una veritable política exterior i de seguretat. Tot just ara es comença a organitzar. Europa és especialista en allò que s'anomena el *softpower* ['poder suau'] i ni tan sols té instruments per a exercir el *hardpower* ['poder dur'], com tenen els Estats Units. Europa prefereix afavorir situacions que millorin les possibilitats de desenvolupament polític. En aquest sentit, la pressió de la Unió Europea en favor d'una obertura i una democratització a Tunísia ha estat constant, tot i que amb molt poc èxit.

—Vós, que heu estat ambaixador, considereu que la diplomàcia en general ha tingut una part de responsabilitat en el fet el règim tunisià s'hagi mantingut tots aquests anys?

—És difícil d'exigir més a la diplomàcia dels països que no exerceixen el *hardpower*. Els Estats Units han desestabilitzat països a partir de la seva visió del món. Probablement això ha portat la Unió Europea a no provar de fer pressió des de fora per a fer saltar governs. En el cas de Tunísia, des d'Europa es pensava que les reformes polítiques arribarien amb el progrés econòmic i el desenvolupament social.

—Quin és el paper de França, com a antiga potència colonial, en aquest afer?

—La relació dels tunisians amb França continua essent molt important. El coneixement del francès a Tunísia és molt més alt que no pas als altres països àrabs que havien estat protectorat francès. La major part dels dirigents tunisians han estudiat a França, i molta part del sector privat. El paper de França és molt important.

—L'actuació del govern francès al llarg dels anys té part de la culpa de la situació que es viu a Tunísia?

—No hem de caure en la simplificació de buscar culpables externs. Tal com han anat les coses, l'única responsabilitat és del president Ben Ali. Els primers anys del seu govern va fer veure que acomplia les promeses d'obertura, però, amb tota la intenció, va fer tot

el contrari. Això no és culpa de França, ni d'Europa, que haurien volgut un canvi cap a la democràcia a Tunísia. És absurd de pensar que França preferís un règim com el de Ben Ali.

—El primer govern d'unitat no va durar ni 24 hores. Com valoreu el procés que es duu a terme?

—Crec que el primer ministre Ganuchi es va equivocar. És una persona massa lligada al règim. Potser no hi havia cap més solució, però crec que hauria estat millor que s'hagués posat al capdavant del país una personalitat tan independent com fos possible. Era una opció que podia funcionar i que encara és vàlida. Ha estat un gran error que Ganuchi mantingués els mateixos ministres en els quatre llocs clau, que eren els mateixos ministres que exercien en el moment de la fugida de Ben Ali.

—Els manifestants reclamen la dissolució del partit de Ben Ali, l'Agrupació Constitucional Democràtica (RCD). Això no crearia un buit de poder?

—Tots els quadres són dins l'RCD, i hi ha gent molt competent. La desaparició d'aquest partit és un luxe que el país no es pot permetre. El problema és que la gent identifica l'RCD amb la dictadura. Ben Ali se'l va fer seu, fins i tot canviant-li el nom. Però és el mateix partit que ve des de l'època de l'ex-president Habib Bourguiba i fins i tot d'abans, dels temps de la lluita anticolonial. Aquest partit hauria de tornar al seus orígens, quan va contribuir a crear la Tunísia moderna, i deixar enre l'etapa de Ben Ali.

—Creieu que serà possible una transició sense ruptura?

—Depèn de què entenguem per ruptura. Si ruptura vol dir una constitució nova, això hi ha de ser. Però si vol dir un cop d'estat, espero que no calgui. Ara bé, si la violència arriba a un punt extrem, és possible que l'exèrcit hi intervingui. Espero que això sigui in-

“El gran error de Ganuchi ha estat de mantenir els ministres dels quatre llocs clau”

necessari, perquè quan els militars es fan càrrec del poder, és molt difícil que el deixin.

—Creieu, doncs, que perilla que els dies o setmanes vinents la violència s'intensifiqui?

—És possible. Però jo crec que els tunisians faran per manera que la cosa funcioni. Tot i que hi ha gent interessada a evitar-ho, sobretot dins el món àrab, com per exemple el president Gaddafi, de Líbia, que ha dit que el president legítim de Tunísia és Ben Ali.

—I, des de dins, els islamistes poden desestabilitzar encara més el país?

—El perill de desestabilització no és islamista, sinó més aviat de les milícies incontrolades que havia creat Ben Ali. Si en alguna part del món hi ha una mentalitat modernitzada, és a Tunísia. És el país on hi ha menys possibilitats que triomfi l'islamisme. Fins i tot, l'exemple de Tunísia pot donar força als moviments laics en més països àrabs.

—De fet, s'ha alertat mot d'una possible extensió de la revolta als països veïns. Hi esteu d'acord?

—Hi haurà un efecte dòmino pel que fa a les revoltes. Però no sóc tan optimista per a pensar que en uns altres països això pugui conduir a la democràcia. Allà les revoltes seran esclafades, o allò que en sorgirà no serà un sistema democràtic. A l'Iran, per exemple, la revolució popular que va liderar Khomeini no ha conduït a la democràcia, sinó a un règim teocràtic.

—Quin és el paper que pot fer l'IEMed, que vós dirigiu, en situacions com la de Tunísia?

—L'IEMed fa vint anys que mira de conjugar esforços per a fomentar la pau, l'estabilitat i el diàleg entre les cultures de la Mediterrània, que és la base de la declaració de Barcelona [signada el 1995 per la UE i la majoria de països àrabs de l'àrea mediterrània], que l'IEMed va contribuir a establir. El paper de l'IEMed és rellevant perquè és reconegut com el germà gran de la major part d'institucions que treballen en projectes polítics, econòmics i socials d'àmbit mediterrani. Hem contribuït a crear una xarxa que fa circular els principis de la declaració per tots aquests països.

Xevi Camprubí